Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 14. marca 2013*

„Okolje — Direktiva 85/337/EGS — Presoja vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje — Soglasje za izvedbo takega projekta brez ustrezne presoje — Cilji te presoje — Pogoji, od katerih je odvisna pravica do odškodnine — Vključitev ali nevključitev zaščite posameznikov pred premoženjsko škodo“

V zadevi C-420/11,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Oberster Gerichtshof (Avstrija) z odločbo z dne 21. julija 2011, ki je prispela na Sodišče 10. avgusta 2011, v postopku

Jutta Leth

proti

Republik Österreich,

Land Niederösterreich,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi L. Bay Larsen (poročevalec), predsednik senata, J. Malenovský, U. Lõhmus, M. Safjan, sodniki, in A. Prechal, sodnica,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodni tajnik: V. Tourrès, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 17. oktobra 2012,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za J. Leth W. Proksch, odvetnik,

— za Republik Österreich C. Pesendorfer in P. Cede, agenta,

— za Land Niederösterreich C. Lind, odvetnik,

— za češko vlado D. Hadroušek in M. Smolek, agenta,

— za Irsko D. O’Hagan, agent, skupaj z E. Fitzsimonsom, SC,

* Jezik postopka: nemščina.

— za grško vlado G. Karipsiades, agent,

— za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj s S. Varonejem, avvocato dello Stato,

— za latvijsko vlado I. Kalniņš in A. Nikolajeva, agenta,

— za vlado Združenega kraljestva J. Beeko in L. Seeboruth, agenta, skupaj z E. Dixon, barrister,

— za Evropsko komisijo P. Oliver in G. Wilms, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 8. novembra 2012

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 3 Direktive Sveta 85/337/EGS z dne 27. junija 1985 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 1, str. 248), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 97/11/ES z dne 3. marca 1997 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 3, str. 151) in Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2003/35/ES z dne 26. maja 2003 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 466, v nadaljevanju: Direktiva 85/337).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med J. Leth na eni strani ter Republik Österreich in Land Niederösterreich (dežela Spodnja Avstrija) na drugi strani, prvič, zaradi zahtevka za povračilo premoženjske škode, ki naj bi jo tožeča stranka utrpela zaradi zmanjšanja vrednosti svoje hiše zaradi širitve letališča Wien-Schwechat (Avstrija), in drugič, zaradi ugotovitve odgovornosti toženih strank v sporu o glavni stvari za bodočo škodo.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 85/337

3 V prvi, tretji, peti, šesti in enajsti uvodni izjavi Direktive 85/337 je navedeno:

„ker programi ukrepanja Evropskih skupnosti v zvezi z okoljem […] poudarjajo, da je najboljša okoljska politika preprečevati povzročanje onesnaževanja ali motenj pri izvoru, ne pa poskušati naknadno nevtralizirati njihove vplive; ker potrjujejo potrebo po upoštevanju vplivov na okolje v najzgodnejši možni fazi v vseh postopkih tehničnega načrtovanja in sprejemanja odločitev; ker v ta namen zagotavljajo izvajanje postopkov za ovrednotenje takih vplivov;

[…]

ker je poleg tega treba doseči enega izmed ciljev Skupnosti na področju varstva okolja in kakovosti življenja;

[…]

ker je treba splošna načela za presojo vplivov na okolje uvesti z namenom dopolnjevanja in usklajevanja postopkov soglasij za izvedbo, s katerimi se urejajo javni in zasebni projekti, ki bodo verjetno pomembno vplivali na okolje;

ker bi moralo biti soglasje za izvedbo javnih in zasebnih projektov, ki bodo verjetno pomembno vplivali na okolje, izdano šele po predhodni presoji verjetnih pomembnih vplivov teh projektov na okolje; ker mora biti ta presoja izvedena na podlagi ustreznih informacij, ki jih priskrbi nosilec projekta in jih lahko dopolnijo pristojni organi in osebe, ki jih posamezen projekt lahko zadeva;

[…]

ker je treba presoditi vplive projekta na okolje, da bi upoštevali prizadevanja za varovanje zdravja ljudi, prispevali h kakovosti življenja z boljšim okoljem, zagotovili ohranjanje raznolikosti bioloških vrst in ohranjanje reproduktivne zmogljivosti ekosistema kot osnovnega življenjskega vira“.

4 Člen 1 Direktive 85/337 določa:

„1. Ta direktiva se uporablja pri presoji vplivov na okolje tistih javnih in zasebnih projektov, ki bodo verjetno pomembno vplivali na okolje.

2. V tej direktivi:

‚projekt‘ pomeni:

— izvedbo gradbenih ali drugih instalacijskih del ali projektov,

— druge posege v naravno okolje in krajino, vključno s tistimi, ki vključujejo izkoriščanje mineralnih virov;

[…]“

5 Člen 2(1) iste direktive določa:

„1. Države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da so pred izdajo soglasja projekti, ki bodo verjetno pomembno vplivali na okolje, med drugim zaradi svoje narave, velikosti ali lokacije, predmet zahteve za izdajo soglasja za izvedbo in presojo njihovih vplivov.

Ti projekti so opredeljeni v členu 4.“

6 Člen 3 navedene direktive določa:

„Presoja vplivov na okolje na primeren način glede na vsak posamezni primer in skladno s členi 4 do 11 opredeli, opiše in presodi neposredne in posredne vplive projekta na naslednje dejavnike:

— ljudi, živalstvo in rastlinstvo;

— tla, vodo, zrak, podnebje in krajino;

— materialno lastnino in kulturno dediščino;

— medsebojne vplive dejavnikov, navedenih v prvi, drugi in tretji alineji;“

7 Člen 4, od (1) do (3), Direktive 85/337 določa:

„1. Ob upoštevanju člena 2(3) se projekte, ki so našteti v Prilogi I, presoja skladno s členi 5 do 10.

2. Ob upoštevanju člena 2(3) države članice za projekte, ki so našteti v Prilogi II, s:

(a) preverjanjem za vsak primer posebej,

ali

(b) pragovi ali merili, ki jih postavi država članica,

odločijo, ali se bo projekt presojal v skladu s členi 5 do 10.

Države članice se lahko odločijo za uporabo obeh postopkov, navedenih v (a) in (b).

3. Med preverjanjem za vsak primer posebej ali postavljanjem pragov ali meril za namen odstavka 2 se upoštevajo ustrezna izbirna merila, določena v Prilogi III.“

8 Člen 5(1) in (3) iste direktive določa:

„1. V primeru projektov, ki morajo biti skladno s členom 4 predmet presoje vplivov na okolje v skladu s členi 5 do 10, države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da nosilec projekta v primerni obliki priskrbi informacije, ki jih določa Priloga IV […]

[…]

3. Informacije, ki jih mora zagotoviti nosilec projekta skladno z odstavkom 1, vključujejo vsaj:

[…]

— podatke za potrebe opredelitve in presojo glavnih verjetnih vplivov projekta na okolje,

[…]“

9 Med projekti iz člena 4(1) Direktive 85/337 so v skladu s Prilogo I, točki 7(a) in 22, „[g]radnja daljinskih železniških prog in letališč […] z vzletno stezo osnovne dolžine 2100 m ali več“ in „[k]akršna koli sprememba ali razširitev projektov, naštetih v tej prilogi, kjer takšna sprememba ali razširitev sama po sebi doseže morebitne pragove, določene v tej prilogi“.

10 Priloga II, točka 13, prva alinea, Direktive 85/337 določa, da „[v]saka sprememba ali razširitev projektov, naštetih v Prilogi I […], ki so že dovoljeni, izvedeni ali v izvedbi in lahko imajo pomembne škodljive vplive na okolje (sprememba ali razširitev projektov, ki niso našteti v Prilogi I)“, spada med projekte iz člena 4(2) te direktive.

11 Priloga IV te direktive, naslovljena „Informacije iz člena 5(1)“, v točkah od 3 do 5 določa:

„3. Opis okoljskih pojavov, na katere bo predlagani projekt verjetno pomembno vplival, vključujoč zlasti prebivalstvo, živalstvo, rastlinstvo, tla, vodo, zrak, podnebne dejavnike, materialno premoženje, vključno z arhitekturno in arheološko dediščino, krajino in medsebojne odnose med zgornjimi dejavniki.

4. Opis […] verjetnih pomembnih vplivov predlaganega projekta na okolje, ki izhajajo iz:

— obstoja projekta,

— rabe naravnih virov,

— emisije onesnažil, ustvarjanja motenj in odstranjevanja odpadkov,

in nosilec projekta opis metod napovedovanja, ki jih je uporabil za presojo vplivov na okolje.

5. Opis predvidenih ukrepov za preprečevanje, zmanjševanje in, kjer je mogoče, odpravljanje vseh pomembnih škodljivih vplivov na okolje.“

Avstrijsko pravo

12 Direktiva 85/337 je bila v avstrijski pravni red prenesena z zakonom o presoji vplivov na okolje iz leta 1993 (Umweltverträglichkeitsprüfungsgesetz 1993, v nadaljevanju: UVP-G 1993), ki je veljal od 1. julija 1994 do 11. avgusta 2000, ko je začel veljati zakon o presoji vplivov na okolje iz leta 2000 (Umweltverträglichkeitsprüfungsgesetz 2000), s katerim se je prenesla Direktiva 97/11.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

13 J. Leth, tožeča stranka v sporu o glavni stvari, je od leta 1997 lastnica nepremičnine, ki leži na varnostnem območju letališča Wien-Schwechat. Prebiva v hiši, ki je zgrajena na tej nepremičnini.

14 Po pristopu Republike Avstrije k Evropski uniji 1. januarja 1995 so organi toženih strank v sporu o glavni stvari, ne da bi izvedli presojo vplivov na okolje, odobrili in izvedli več projektov v zvezi z gradnjo in širitvijo tega letališča. S sklepom z dne 21. avgusta 2001 je ministrski predsednik Land Niederösterreich izrecno ugotovil, da za nadaljevanje gradnje in nekatere razširitve letališča Wien-Schwechat ni treba izvesti postopka presoje vplivov na okolje.

15 J. Leth je leta 2009 pri Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien vložila tožbo proti toženima strankama v sporu o glavni stvari, s katero je po eni strani zahtevala, da se jima naloži, da ji morata plačati 120.000 EUR zaradi zmanjšanja vrednosti njene nepremičnine zlasti zaradi hrupa letal, in po drugi strani, da se ugotovi odgovornost toženih strank za bodočo škodo, vključno s škodo za njeno zdravje zaradi prepoznega in nepopolnega prenosa direktiv 85/337, 97/11 in 2003/35 ter zaradi neopravljene presoje vplivov na okolje med izdajo različnih dovoljenj glede gradnje letališča Wien-Schwechat. Toženi stranki sta se sklicevali na zakonito in nekrivdno ravnanje svojih organov in na zastaranje tako vložene tožbe.

16 Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien je tožbo v celoti zavrnilo, ker so uveljavljane pravice zastarale. S sodbo o delni pritožbi je Oberlandesgericht Wien potrdilo zavrnitev zahtevka glede plačila 120.000 EUR, razveljavilo pa je zavrnitev zahtevka glede ugotovitve odgovornosti toženih strank za bodočo škodo, zato je zadevo vrnilo v odločanje prvostopenjskemu sodišču, da ponovno odloči o tem zahtevku. V zvezi s tem je Oberlandesgericht Wien navedlo, da se je zahtevek glede plačila odškodnine 120.000 EUR nanašal le na navadno premoženjsko škodo, kar ni cilj, ki ga zasleduje varstvo določb prava Unije, še zlasti določb upoštevnih direktiv in nacionalnega prava. Glede zahtevka za ugotovitev odgovornosti za bodočo škodo je to sodišče menilo, da ni zastaran. Zahtevek za revizijo zavrnitve zahtevka za plačilo navedene odškodnine in pritožba zoper odstop zahtevka glede ugotovitve odgovornosti sta bila predložena predložitvenemu sodišču.

17 Predložitveno sodišče meni, da je odločitev o teh zahtevkih, ki nikakor nista v celoti zastarana, odvisna od vprašanja, ali je obveznost organov zadevne države članice, ki so pristojni za presojo vplivov na okolje, ki jo določa pravo Unije in nacionalno pravo, namenjena zaščiti zadevnih posameznikov pred navadno premoženjsko škodo, ki je nastala zaradi projekta, za katerega ni bila izvedena takšna presoja.

18 V teh okoliščinah je Oberster Gerichtshof prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„Ali je člen 3 Direktive Sveta 85/337 […], kakor je bil spremenjen z Direktivo Sveta 97/11 […], treba razlagati tako, da:

1. pojem ‚materialna lastnina' zajema le njeno substanco ali pa tudi njeno vrednost;

2. je presoja vplivov na okolje namenjena tudi zaščiti posameznika pred premoženjsko škodo, nastalo z zmanjšanjem vrednosti njegove nepremičnine?"

Postopek pred Sodiščem

19 Tožeča stranka v postopku o glavni stvari je z dopisom z dne 21. decembra 2012 predlagala ponovno odprtje ustnega postopka, pri čemer je po eni strani zatrjevala, da je generalna pravobranilka s tem, da je v sklepnih predlogih, predstavljenih 8. novembra 2012, preučila vprašanje, ali presoja vplivov na okolje, kot jo določa člen 3 Direktive 85/337, zajema presojo učinkov projekta na vrednost materialne lastnine, načela novo vprašanje, ki ga predložitveno sodišče ni postavilo in o katerem zainteresirani subjekti iz člena 23 Statuta Sodišča Evropske unije niso razpravljali, in da zato ni bilo odgovorjeno na prvo vprašanje, ki ga je postavilo predložitveno sodišče. Po drugi strani navaja, da zainteresirani subjekti niso imeli priložnosti, da bi razpravljali o posledicah dejstva, da zadevna javnost ni bila obveščena o zadevnem projektu in da torej ni mogla sodelovati v postopku odločanja.

20 V zvezi s tem je treba spomniti, da lahko Sodišče v skladu s členom 83 svojega poslovnika po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odredi ponovno odprtje ustnega dela postopka, zlasti če meni, da zadeva ni dovolj razjasnjena, ali če je v zadevi treba odločiti na podlagi trditve, o kateri stranke ali zainteresirani subjekti iz navedenega člena 23 niso razpravljali.

21 V tej zadevi Sodišče meni, da predloga za sprejetje predhodne odločbe ni treba preučiti na podlagi trditev, o katerih se pred njim ni razpravljalo, in da ima na voljo vse potrebne elemente za njegovo obravnavo.

22 Zato ni treba ugoditi predlogu tožeče stranke v postopku v glavni stvari, naj se opravi nova obravnava, niti podredno uveljavljanemu predlogu za predložitev dodatnih pisnih stališč.

Vprašanji za predhodno odločanje

23 Predložitveno sodišče želi z vprašanjema v bistvu izvedeti, ali je treba člen 3 Direktive 85/337 razlagati tako, da po eni strani presoja vplivov na okolje, kakršna je določena v tem členu, zajema presojo vplivov zadevnega projekta na vrednost materialne lastnine in da po drugi strani okoliščina, da je bila presoja vplivov na okolje v nasprotju z zahtevami iz te direktive ni bila opravljena, posamezniku podeljuje pravico do povračila premoženjske škode, povzročene z zmanjšanjem vrednosti njegove nepremičnine zaradi vplivov zadevnega projekta na okolje.

24 Glede pojma „materialna lastnina" v smislu člena 3 Direktive 85/337 je treba spomniti, da je iz zahtev po enotni uporabi prava Evropske unije razvidno, da je treba izraze določbe prava Unije, ki pri opredelitvi smisla in obsega izrecno ne napotuje na pravo držav članic, običajno razlagati samostojno

in enotno v celotni Evropski uniji, in sicer ob upoštevanju okvira, v katerega je določba umeščena, in cilja, ki se uresničuje z zadevno ureditvijo (glej sodbi z dne 19. septembra 2000 v zadevi Linster, C-287/98, Recueil, str. I-6917, točka 43, in z dne 22. decembra 2010 v zadevi Mercredi, C-497/10 PPU, ZOdl., str. I-14309, točka 45).

25 Na podlagi člena 3 Direktive 85/337 je treba preučiti neposredne in posredne vplive, ki jih ima projekt zlasti na človeka in materialno lastnino, in v skladu s četrto alineo tega člena je treba enako preučiti tudi medsebojne vplive teh dejavnikov. Zato je treba oceniti zlasti vpliv projekta na človekovo uporabo materialne lastnine.

26 Iz tega sledi, da je treba pri presoji projektov, kakršni so v postopku v glavni stvari, ki lahko povzročijo povečan hrup letal, preučiti njihove vplive na človekovo uporabo zgradb.

27 Vendar kot so pravilno opozorile Land Niederösterreich in več vlad, ki so Sodišču predložile stališča, širitve okoljske presoje na premoženjsko vrednost materialne lastnine ni mogoče izpeljati iz besedila navedenega člena 3 in ni v skladu s ciljem Direktive 85/337.

28 Iz člena 1(1) Direktive 85/337 ter njene prve, tretje, pete in šeste uvodne izjave je jasno razvidno, da je cilj te direktive presoja vplivov javnih in zasebnih projektov na okolje, zato da se doseže eden od ciljev Skupnosti na področju varstva okolja in kakovosti življenja. Na isti cilj se nanašajo tudi podatki, ki jih mora na podlagi člena 5(1) te direktive in Priloge IV predložiti nosilec projekta, ter merila, ki omogočajo državam članicam, da presodijo, ali manj pomembni projekti, ki imajo lastnosti, ki so določene v Prilogi III k tej direktivi, zahtevajo presojo vplivov na okolje.

29 Zato je treba upoštevati le tiste vplive na materialno lastnino, ki po svoji naravi lahko vplivajo na okolje. Tako je na podlagi člena 3 te direktive presoja okoljskih vplivov, ki je izvedena v skladu s tem členom, tista, ki opredeli, opiše in presodi neposredne in posredne vplive hrupa na človeka v primeru uporabe nepremičnine, na katero vpliva projekt, kakršen je v postopku v glavni stvari.

30 Zato je treba ugotoviti, da presoja vplivov na okolje, kakršna je določena v členu 3 Direktive 85/337, ne vključuje presoje vplivov zadevnega projekta na vrednost materialne lastnine.

31 Vendar ta ugotovitev ne pomeni nujno, da je treba člen 3 Direktive 85/337 razlagati tako, da okoliščina, da je bila v nasprotju z zahtevami iz te direktive presoja vplivov na okolje opuščena, še zlasti presoja vplivov na enega ali več dejavnikov, ki so našteti v tem členu, ki ni materialna lastnina, posamezniku ne daje pravice do povračila premoženjske škode, ki nastane zaradi zmanjšanja vrednosti njegove materialne lastnine.

32 V zvezi s tem je najprej treba spomniti, da je Sodišče že presodilo, da se posameznik lahko sklicuje na obveznost izvedbe presoje vplivov na okolje iz člena 2(1) Direktive 85/337 v povezavi z njenim členom 1(2) in (4) (glej sodbo z dne 7. januarja 2004 v zadevi Wells, C-201/02, Recueil, str. I-723, točka 61). Ta direktiva zadevnim posameznikom podeljuje pravico, da pristojni organi ocenijo vplive projekta na okolje in se z njimi glede tega posvetujejo.

33 Zato je treba preveriti, ali člen 3 Direktive 85/337 v povezavi s členom 2 te direktive v primeru opustitve presoje vplivov na okolje posameznikom podeljuje pravico do povračila premoženjske škode, kakršno uveljavlja J. Leth.

34 V zvezi s tem iz tretje in enajste uvodne izjave Direktive 85/337 izhaja, da je njen namen doseči enega od ciljev Unije na področju varstva okolja in kakovosti življenja ter da je treba vplive projekta na okolje presoditi, da bi se upoštevala prizadevanja za prispevanje h kakovosti življenja z boljšim okoljem.

35 V okoliščinah, v katerih pomeni izpostavljenost hrupu zaradi projekta, ki je vključen v člen 4 Direktive 85/337, precejšen vpliv na posameznika, ker je hiša, v kateri prebiva in ki je izpostavljena temu hrupu, manj primerna za izpolnjevanje svojih funkcij ter so posameznikovo okolje, kakovost bivanja in morda tudi njegovo zdravje prizadeti, je lahko zmanjšanje vrednosti te hiše neposredna gospodarska posledica teh vplivov na okolje, kar je treba preveriti od primera do primera.

36 Zato je treba ugotoviti, da je preprečevanje premoženjske škode eden od ciljev varstva Direktive 85/337, če je ta neposredna gospodarska posledica vplivov zasebnega ali javnega projekta na okolje. Od gospodarske škode, ki je neposredna posledica takšnih vplivov, je treba razlikovati gospodarsko škodo, ki ne izvira neposredno iz vplivov na okolje in zato ni vključena v cilj varstva te direktive, kot so med drugim nekatere konkurenčne neugodnosti.

37 Glede pravice do povračila takšne materialne škode je iz ustaljene sodne prakse Sodišča razvidno, da so države članice na podlagi načela lojalnega sodelovanja, določenega v členu 4(3) PEU, dolžne odpraviti protipravne posledice kršitve prava Unije. V zvezi s tem je Sodišče že presodilo, da mora nacionalno sodišče, da bi nadomestilo neizvedeno presojp vplivov projekta na okolje v smislu člena 2(1) Direktive 85/337, ugotoviti, ali je v skladu z notranjim pravom soglasje, ki je bilo že dano, mogoče preklicati ali odpraviti, zato da se izvede presoja vplivov projekta na okolje v skladu z zahtevami Direktive 85/337, ali podredno, če posameznik s tem soglaša, ali je mogoče, da zahteva odškodnino za vso povzročeno škodo (glej zgoraj navedeno sodbo Wells, točke od 66 do 69).

38 Postopkovna pravila, ki se uporabijo, so po načelu postopkovne avtonomije držav članic določena z notranjim pravnim sistemom vsake države članice, vendar pod pogojem, da niso manj ugodna kot tista, ki urejajo podobne notranje položaje (načelo enakovrednosti), in da praktično ne onemogočajo ali pretirano otežujejo uresničevanja pravic, ki jih daje pravni red Unije (načelo učinkovitosti) (glej zgoraj navedeno sodbo Wells, točka 67).

39 Država članica mora tako v okviru nacionalnih predpisov o odgovornosti odpraviti posledice povzročene škode, če pogoji, ki jih določa nacionalna zakonodaja na področju povrnitve škode, zagotavljajo spoštovanje načela enakovrednosti in načela učinkovitosti iz predhodne točke te sodbe (glej sodbo z dne 5. marca 1996 v združenih zadevah Brasserie du pêcheur in Factortame, C-46/93 in C-48/93, Recueil, str. I-1029, točka 67).

40 Vendar pa je treba spomniti, da pravo Unije posameznikom pod določenimi pogoji podeljuje pravico do povrnitve škode, ki nastane zaradi kršitev prava Unije. Iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da je načelo odgovornosti države za škodo, povzročeno posameznikom zaradi kršitev prava Unije, za katere odgovarja država, vsebovano v sistemu pogodb, na katerih temelji Unija (glej sodbo z dne 25. novembra 2010 v zadevi Fuß, C-429/09, ZOdl., str. I-12167, točka 45 in navedena sodna praksa).

41 V zvezi s tem je Sodišče že večkrat presodilo, da imajo oškodovanci pravico do odškodnine, če so izpolnjeni trije pogoji, in sicer mora biti namen kršenega pravila prava Unije priznavanje pravic posameznikom, kršitev tega pravila mora biti dovolj resna in obstajati mora neposredna vzročna zveza med to kršitvijo in škodo, povzročeno oškodovancem (glej zgoraj navedeno sodbo Fuß, točka 47, in sodbo z dne 9. decembra 2010 v zadevi Combinatie Spijker Infrabouw-De Jonge Konstruktie in drugi, C-568/08, ZOdl., str. I-12655, točka 87 in navedena sodna praksa).

42 Ti trije pogoji so potrebni in zadostni za to, da posamezniki pridobijo pravico do odškodnine neposredno na podlagi prava Unije, čeprav to ne pomeni, da država članica ne more biti odgovorna pod manj strogimi pogoji na podlagi nacionalnega prava (glej zgoraj navedeno sodbo Brasserie du pêcheur in Factortame, točka 66).

43 Ali so izpolnjeni pogoji, ki neposredno temeljijo na pravu Unije, s katerimi je mogoče določiti odgovornost držav članic za škodo, ki je bila posameznikom povzročena s kršitvami prava Unije, morajo ugotoviti nacionalna sodišča v skladu z usmeritvami, ki jih je določilo Sodišče za ugotavljanje izpolnitve pogojev to določilo Sodišče (glej sodbo z dne 12. decembra 2006 v zadevi Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, ZOdl., str. I-11753, točka 210 in navedena sodna praksa).

44 Glede tega je bilo v točkah 32 in 36 te sodbe že ugotovljeno, da Direktiva 85/337 posameznikom podeljuje pravico, da pristojni organi zadevne države članice presodijo vplive zadevnega projekta na okolje in da je premoženjska škoda, če je neposredna gospodarska posledica vplivov zasebnega ali javnega projekta na okolje, zajeta s ciljem, ki naj bi ga dosegli z varstvom te direktive.

45 Vendar kot je bilo že navedeno v točki 41 te sodbe, mora poleg ugotovitve, da je kršitev pravila prava Unije dovolj resna, obstajati tudi vzročna zveza med zadevno kršitvijo in škodo, ki nastane posameznikom, kar je nujen pogoj za pravico do odškodnine in kar mora nacionalno sodišče prav tako preveriti v skladu s smernicami, ki jih je določilo Sodišče.

46 V ta namen je treba upoštevati naravo kršenega pravila. V tem primeru kršeno pravilo zahteva presojo vplivov zasebnega ali javnega projekta na okolje, vendar ne določa vsebinskih pravil glede uravnoteženja vplivov na okolje z drugimi dejavniki niti ne prepoveduje izvedbe projektov, ki bi lahko imeli negativne vplive na okolje. Te značilnosti nakazujejo, da kršitev člena 3 te direktive, v tem primeru opustitev presoje, ki jo zahteva ta člen, sama po sebi načeloma ni vzrok zmanjšanja vrednosti nepremičnine.

47 Zato se zdi, da v skladu s pravom Unije okoliščina, da je bila v nasprotju z zahtevami iz Direktive 85/337 presoja vplivov na okolje opuščena, sama po sebi načeloma posamezniku ne podeljuje pravice do povrnitve navadne premoženjske škode, ki je nastala z zmanjšanjem vrednosti njegove nepremičnine zaradi vplivov na okolje. Vendar mora nacionalno sodišče, ki je edino pristojno za presojo dejanskega stanja v sporu, o katerem odloča, na koncu preveriti, ali so izpolnjene zahteve iz prava Unije, ki veljajo glede pravice do odškodnine, še zlasti obstoj neposredne vzročne zveze med zadevno kršitvijo in nastalo škodo.

48 Tako je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba člen 3 Direktive 85/337 razlagati tako, da presoja vplivov na okolje, kakršna je določena v tem členu, ne vključuje presoje vplivov zadevnega projekta na vrednost materialne lastnine. Vendar je premoženjska škoda, če je neposredna gospodarska posledica vplivov javnega ali zasebnega projekta na okolje, vključena v cilj, ki ga uresničuje ta direktiva. V skladu s pravom Unije in brez poseganja v manj stroga pravila nacionalnega prava na področju odgovornosti države okoliščina, da je bila v nasprotju z zahtevami iz te direktive presoja vplivov na okolje opuščena, sama po sebi načeloma posamezniku ne podeljuje pravice do povrnitve navadne premoženjske škode, ki je nastala z zmanjšanjem vrednosti njegove nepremičnine zaradi vplivov tega projekta na okolje. Vendar mora nacionalno sodišče preveriti, ali so izpolnjene zahteve iz prava Unije, ki veljajo na področju pravice do odškodnine, še zlasti obstoj neposredne vzročne zveze med zatrjevano kršitvijo in nastalo škodo.

Stroški

49 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

Člen 3 Direktive Sveta 85/337/EGS z dne 27. junija 1985 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje, kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 97/11/ES z dne 3. marca 1997 in Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2003/35/ES z dne 26. maja 2003, je treba razlagati tako, da presoja vplivov na okolje, kakršna je določena v tem členu, ne vključuje presoje vplivov zadevnega projekta na vrednost materialne lastnine. Vendar je premoženjska škoda, če je neposredna gospodarska posledica vplivov javnega ali zasebnega projekta na okolje, vključena v cilj, ki ga uresničuje ta direktiva.

V skladu s pravom Unije in brez poseganja v manj stroga pravila nacionalnega prava na področju odgovornosti države okoliščina, da je bila v nasprotju z zahtevami iz navedene direktive presoja vplivov na okolje opuščena, sama po sebi načeloma posamezniku ne daje pravice do povrnitve navadne premoženjske škode, ki je nastala z zmanjšanjem vrednosti njegove nepremičnine zaradi vplivov tega projekta na okolje. Vendar mora nacionalno sodišče preveriti, ali so izpolnjene zahteve iz prava Unije, ki veljajo na področju pravice do odškodnine, še zlasti obstoj neposredne vzročne zveze med zatrjevano kršitvijo in nastalo škodo.

Podpisi